

Зміст курсу відкриває великі можливості для творчості учителя-словесника, оскільки він організовує живе спілкування учнів з шедеврами світового мистецтва, контекст якого дає можливість глибше проникнути в художній твір певної епохи, що забезпечує повноцінне вивчення української літератури в основній школі.

СТВОРЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ СЦЕНАРІЮ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО ПОСІБНИКА З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

*Г.Л. Бійчук, канд. пед. наук,
А.М. Фасоля, канд. пед. наук*

Актуальність дослідження. Характерною ознакою сучасності є перехід суспільства від індустріального до постіндустріального етапу розвитку. Одна з його прикмет – широке застосування в усіх сферах життя, зокрема і в освіті, інформаційно-комп’ютерних технологій. Урок літератури з використанням ІКТ та мультимедійних технологій стає більш цікавим для учня, ефективнішим для засвоєння предметних знань, формування літературних компетентностей юного читача.

Водночас багато питань, що торкаються застосування інформаційно-комп’ютерних технологій на уроках української літератури, зокрема створення і використання сценарію мультимедійного посібника, залишаються малодослідженими.

Мета дослідження: розробити сценарії мультимедійних навчально-методичних посібників «Українська література. 5 клас», «Українська література. 6 клас», визначити їх змістове наповнення, методику використання, шляхи перевірки ефективності застосування.

Поняття «сценарій мультимедійного посібника» трактуємо як «сукупність покадрового відображення на паперовому носії (чи в електронному вигляді) передбаченого програмою з української літератури змісту предмета, навчальних цілей для учнів, запитань і завдань для роботи над текстом, самоконтролю, перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу, посилань на пропонувані до використання аудіо- і відеоматеріали (фрагменти відеофільмів, анімація, текст, фото, графіка)».

Кожен кадр містить логічно завершений обсяг навчального матеріалу, призначеного для виконання одного або кількох завдань.

Сценарій є методичною основою для створення програмно-педагогічного засобу (мультимедійного посібника).

Сценарії мультимедійних посібників розроблялися на основі чинної програми з української літератури для 5–9 класів. Основою для них стали авторські методичні розробки уроків літератури, створені й апробовані вчителями експериментальних шкіл.

Проміжні результати експериментальної роботи засвідчили необхідність уточнення функцій мультимедійного посібника з української літератури, серед яких виокремлюємо: мотиваційну, активізації пізнавальної діяльності, формувальну, контрольню-оцінювальну, самоорганізаційну.

Необхідність втілення функції самоорганізації, ідей особистісно і компетентісно зорієнтованого навчання, зокрема, оволодіння оргдіяльнісними вміннями, обумовила розширення змістового наповнення посібника за рахунок включення цілей для учнів (як загальних на семестр, тему, так і конкретних – на урок), а також запитань і завдань для самоконтролю.

У ході експериментального навчання встановлено, що ефективними методами, прийомами, видами, формами робіт з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій є: мультимедійна презентація, евристична бесіда за змістом зображеного, обговорення у парах (малих групах) концепту і цілей теми (уроку), підготовка учнями індивідуальних презентацій, залучення їх до участі у підготовці і проведенні уроку з використанням ІКТ, проектна діяльність та ін.

Результативність навчального процесу з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій залежить від: психологічної і фахової готовності учителя до застосування інформаційно-комп'ютерних технологій; розуміння ролі ІКТ в процесі формування читацької компетентності учня; володіння теорією і технологією особистісно і компетентісно зорієнтованого навчання; наявності умінь користуватися комп'ютером, мультимедійними і програмними засобами, програмами MicrosoftWord, MicrosoftExcel, MicrosoftPowerPoint; знання правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних норм роботи з комп'ютером; системності і систематичності роботи; рівня матеріально-технічного забезпечення (наявність комп'ютерів, мультимедійної дошки тощо).

Ефективність застосування інформаційно-комп'ютерних технологій у навчальному процесі визначаємо за такими критеріями: зростання мотивації підлітків до читання; рівень сформованості суб'єктності учня-читача, задоволення особистісних читацьких потреб; ступінь володіння читацькими вміннями і якостями (компетенціями): здатність розуміти текст і підтекст художнього твору, його тему й ідею (авторський задум); уявляти і співпереживати; мислити художніми образами; «бачити» вжиті художні засоби і пояснювати їх роль тощо; різноманітність застосованих учителем у навчальній діяльності методів, прийомів, організаційних форм.

Проміжні результати формувального експерименту засвідчують методичну доцільність застосування інформаційно-комп'ютерних технологій та сценаріїв мультимедійних програмно-педагогічних засобів «Українська література. 5 клас», «Українська література. 6 клас» і дають підстави стверджувати, що такі заняття допомагають учителеві якісніше структурувати навчальний матеріал, урізноманітнити форми і методи подачі інформації і перевірки рівня її засвоєння; дають можливість використовувати надзвичайно багатий ілюстративний матеріал, зокрема, анімацію, відео-демонстрацію, репродукції картин, навчальні фільми тощо; сприяють підвищенню мотивації до читання; вчать використовувати довідкову літературу; формують в учнів комплексні уміння й інтерес до пошукової дослідницької роботи, навички самонавчання.

ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ

Н. М. Логвіненко, канд. пед. наук

Твори сучасного українського фентезі, що вивчаються на факультативних заняттях, дають змогу цілісно формувати літературну компетентність, складовими якої є: загальнокультурна, читацька, мовленнєва, ціннісно-світоглядні. Як відомо, про літературну компетентність учнів можна говорити тільки тоді, коли вони навчаються бачити поетику художнього тексту, аналізувати й інтерпретувати її, оскільки, тільки помічаючи, як написано твір, читач може отримати естетичну насолоду від спілкування з ним.

Під час проведення формувального експерименту робота восьмикласників у першу чергу спрямовувалась на засвоєння знань із літературознавства щодо жанрових особливостей українського фентезі: під час лекції вчителя «Фентезі як вид фантастичної прози», самостійного опрацювання наукових джерел щодо відмінності між фентезі і фантастикою, колективного обговорення і виведення дефініції – стислого логічного визначення, яке містить найістотніші ознаки поняття «фентезі». Знання теорії як основа власне читацької компетентності формує здатність ефективно взаємодіяти з художнім твором, розуміти його підтекст, уміння вести діалог з письменником, давати особистісну оцінку прочитаному на основі читацьких вражень та авторської позиції. Засвоєння теоретичних положень спонукало до самостійного творчого читання і осмислення літературного твору. Першими враженнями від творів Т. Завітайла, В. Арєнева, В. Климчука учні ділилися на практичних заняттях, що мали виявити здатність